

KLIMA- OG
FORURENSNINGS-
DIREKTORATET

Statnett SF
Postboks 5192 Majorstua
0302 OSLO

Klima- og forurensningsdirektoratet
Postboks 8100 Dep, 0032 Oslo
Besøksadresse: Strømsveien 96

Att: Trygve Bersås

Telefon: 22 57 34 00
Telefaks: 22 67 67 06
E-post: postmottak@klif.no
Internett: www.klif.no

Dato: 26.03.2010

Vår ref.: 2008/555 408

Deres ref.:

Saksbehandler: Jannicke Øen, telefon: 22573400

Vedtak om godkjenning av rapport om kvotepliktige utslipp i 2009 og pålegg om oppfølging for Statnetts reservekraftverk på Tjeldbergodden

---

Klima- og forurensningsdirektoratet kontrollerer og godkjenner den enkelte kvotepliktiges rapportering av CO₂-utslipp. Vi har gjennomgått den innsendte rapporten og finner å kunne legge til grunn innrapporterte utslippstall når kvoteplikten skal gjøres opp 30. april 2010. Statnetts reservekraftverk på Tjeldbergodden har i 2009 hatt et kvotepliktig utslipp på 3 201 tonn CO₂.

Statnett skal innen 1. juni 2010 oversende en redegjørelse for hvordan kravene til beregning av aktivitetsdata i henhold til program for beregning og måling av kvotepliktige utslipp overholdes, samt oppdaterte usikkerhetsberegninger for aktivitetsdata i 2009 som reflekterer den faktiske driftssituasjonen.

Vedtaket om godkjenning av rapport og fastsettelse av gebyrsats, kan påklages til Miljøverndepartementet.

---

1. Sakens bakgrunn

Vi viser til utslippsrapport innlevert 1. mars 2010 og senere korrespondanse.

Kvotepliktige virksomheter skal rapportere sine utslipp av CO₂ innen 1. mars året etter at utslippene fant sted. Dette følger av lov 17. desember 2004 nr. 99 om kvoteplikt og handel med kvoter for utslipp av klimagasser (klimakvoteloven) § 16 første ledd og tillatelse til kvotepliktige utslipp av klimagasser av 14. februar 2008 med endringer av 23. mai 2008. Nærmere regler om rapporteringen, herunder regler om hva som skal rapporteres og hvordan utslippene skal beregnes eller måles, er gitt i forskrift 23. desember 2004 nr. 1851

om kvoteplikt og handel med kvoter for utslipp av klimagasser (klimakvoteforskriften) kapittel 2 med vedlegg.

Klima- og forurensningsdirektoratet kontrollerer og godkjenner den enkelte kvotepliktiges rapportering av CO₂-utslipp, i henhold til klimakvoteloven § 17.

2. Klima- og forurensningsdirektoratets vurdering

Overholdelse av fristen for innlevering av utslippsrapport

Statnett sendte inn utslippsrapport for bedrifter med kvotepliktige utslipp av CO₂ den 1. mars 2010, som er innen fristen.

Vurdering av kvotepliktige CO₂-utslipp

Kvoteplikt

Kvoteplikten for Statnetts reservekraftverk på Tjeldbergodden er knyttet til bedriftens energianlegg. For en nærmere presisering av kvotepliktens omfang vises det til bedriftens tillatelse til kvotepliktige utslipp, endret 23.mai 2009. Klima- og forurensningsetaten bemerker at tillatelsen sist er endret 25.januar 2010, men at denne endringen ikke er relevant for 2009-rapporteringen.

Kilder til kvotepliktige utslipp

Bedriften har i 2009 hatt kvotepliktige utslipp fra forbrenning av naturgass (kildestrøm 1) i forbindelse med testing av reservekraftverket.

Bedriften har i tillegg tillatelse til forbrenning av diesel (kildestrøm 2). For utslippene av CO₂ fra kildestrøm 2 er det ikke stilt krav til metode for beregning av utslippene, såfremt utslippene fra denne kildestrømmen er mindre enn eller lik 1 000 tonn. Utslippene fra denne kildestrømmen utgjør 0 tonn i 2009.

Det rapporterte utslippet fra kildestrømmene fremgår nedenfor, under vår vurdering av de kvotepliktige utslippene.

Statnett har ikke rapportert om kvotepliktige utslipp som ikke er omfattet av tillatelsen.

Vurdering av aktivitetsdata

Statnett har rapportert aktivitetsdata og usikkerhet i beregning av aktivitetsdata. De rapporterte dataene fremgår i tabellen nedenfor. Der fremgår også kravet til usikkerhet i beregning av aktivitetsdata som er stilt i tillatelsen.

Kildestrømnr	Kildestrøm	Aktivitetsdata	Usikkerhetskrav	Rapportert usikkerhet
1	Naturgass	1 186,57 tonn	1,5 %	0,68 %
2	Diesel	0 tonn	-	-

Statnett opplyser at aktivitetsdata er fremkommet i samsvar med fastsatt program for beregning og måling av kvotepliktige utslipp. Statoil ASA utfører målinger av aktivitetsdata på vegne av Statnett, og dokumentasjon på beregninger av aktivitetsdata for

januar 2009 fra Statoil er vedlagt utslippsrapporten. Det fremgår av disse beregningene at hovedmålerne for naturgass ikke kan benyttes ved svært små gassgjennomstrømninger og andre rapporterte hendelser, og at gassforbruket under slike forhold må estimeres. Videre har Statoil beregnet forholdet mellom estimert mengde og målt mengde fra fiskal målestasjon, og benyttet disse tallene til å beregne aktivitetsdata. Statoil viser også til at det er oversendt en avvikssøknad til Klima- og forurensningsdirektoratet om at små gassmengder ikke kan måles med gjeldende måleutstyr.

Statnett har pr. telefon opplyst at avvikssøknaden det vises til, er søknad av 19.januar 2010 om fritak fra å benytte måleutstyret i forbindelse med tomgangskjøring av anlegget, da gassmengdene er så små (ca 25 tonn) at det ikke gir fornuftige målinger. Klima- og forurensningsdirektoratet endret på bakgrunn av disse opplysningene tillatelsen i vedtak av 25. januar 2010 ved å innføre naturgass ved tomgangskjøring som en ny kildestrøm 3 uten krav til usikkerhet i aktivitetsdata så fremt utslippene fra kildestrøm 2 og 3 utgjorde under 1 000 tonn. Vi vil imidlertid understreke at disse endringene *ikke* har betydning for 2009-rapporteringen, og at Statnett dermed ikke har beregnet aktivitetsdata for 2009 i henhold til gjeldende tillatelse.

Statnett har vedlagt en vurdering av måleusikkerheten i aktivitetsdata for naturgass gjennomført av MetroPartner AS, sist revidert 29. mai 2009. Statnett konkluderer på bakgrunn av denne vurderingen at kravet til maksimal usikkerhet i aktivitetsdata for naturgass overholdes.

Klima- og forurensningsdirektoratet ser ikke at usikkerhetsberegningene for aktivitetsdata har tatt høyde for de forhold som er beskrevet overfor. Dette er et avvik fra klimakvoteforskriften § 2-5 d). Statnett skal derfor oversende oppdaterte usikkerhetsberegninger for aktivitetsdata som reflekterer den faktiske driftssituasjonen innen 1. juni 2010.

Da Statnett ikke har beregnet usikkerheten i aktivitetsdata tilfredsstillende er det vanskelig for Klima- og forurensningsdirektoratet å vurdere om den benyttede metoden for å beregne aktivitetsdata er egnet. På bakgrunn av den begrensede driften av reservekraftverket og at vi ikke har bedre tall å forholde oss til, samt Statnetts opplysninger om vanskeligheter med å benytte måleutstyret ved små gassgjennomstrømninger, legger vi de rapporterte aktivitetsdata til grunn for beregningen av kvotepliktige utslipp fra reservekraftverket på Tjeldbergodden i 2009. Statnett skal imidlertid innen 1. juni 2010 oversende en redegjørelse for hvordan de kan sikre at kravene til beregning av aktivitetsdata i henhold til program for beregning og måling av kvotepliktige utslipp overholdes, samt oppdaterte usikkerhetsberegninger for aktivitetsdata i 2009 som reflekterer den faktiske driftssituasjonen.

Klima- og forurensningsdirektoratet understreker at Statnett må ha et opplegg for å følge opp målesystemet for aktivitetsdata over året, og som fanger opp alle forhold som kan påvirke målingene. I forbindelse med kvoterapporteringen må en kompetent person med kjennskap til måleinstallasjonen (jf. punkt 6 i program for beregning og måling av kvotepliktige utslipp), gjøre en kvalifisert vurdering av om det har vært avvik/hendelser i

løpet av året som vil kunne ha et signifikant bidrag til måleusikkerhet. Innrapportert usikkerhet i aktivitetsdata for de ulike årene vil imidlertid kunne være den samme, dersom det konkluderes med at det i løpet av året ikke har vært avvik med signifikant bidrag til måleusikkerheten. Dette må i så fall særskilt presiseres i årsrapporten.

Vurdering av faktorer

For kildestrøm 1 (naturgass) kreves det i tillatelsen at det benyttes bedriftsspesifikke utslippsfaktorer ved beregningen av det kvotepliktige utslippet. Statnett har rapportert faktor og usikkerhet i faktoren for denne kildestrømmen. De rapporterte dataene fremgår i tabellen nedenfor. Der fremgår også kravet til usikkerhet i faktoren som er stilt i tillatelsen.

Kildestrømnr	Kildestrøm	Bedriftsspesifikk utslippsfaktor	Usikkerhetskrav	Rapportert usikkerhet
1	Naturgass	2,69752615 tonn/tonn CO ₂	0,5 %	0,15 %

Statnett opplyser at de har benyttet måleutstyret som er beskrevet i tillatelsen. Reservekraftverket på Tjeldbergodden benytter online GC, som driftes av Statoil ASA. Resultater av gjennomført førstegangskontroll av online GC er tidligere oversendt Klima- og forurensningsdirektoratet.

Statoils laboratorium på Tjeldbergodden har deltatt i tre ringtester for naturgass i 2009, og Statnett har vedlagt resultater fra en av disse datert 10.juli 2009. Statnett har ikke gjort en egen vurdering av resultatene. Statoil har i rapporten konkludert med at resultatene er tilfredsstillende med unntak av resultatene for CO₂, der En-verdiene (prestasjonskarakteristikk inkludert usikkerhet) er utenfor grensen, og en av Z-verdiene (prestasjonskarakteristikk) er "questionable". Statoil konkluderer i rapporten med at dette kan skyldes systematisk feil i rapporteringen, og at flere tester er nødvendig. Statnett har pr. e-post opplyst at resultater fra de to ytterligere ringtestene i 2009 viser at man er godt innenfor akseptabel En-verdi for CO₂ (hhv. - 0,12 og -0,29), og at systematisk feil kan dermed utelukkes.

Statnett har også vedlagt akkrediteringsbevis for at Statoils laboratorium er akkreditert i henhold til NS/EN ISO 17025 den 2. november 2009.

Klima- og forurensningsdirektoratet tar resultatene fra ringtestene og akkrediteringsbeviset til etterretning, men understreker at Statnett for videre rapportering også må oversende en egen vurdering av resultatene fra de årlige sammenlikningsanalysene.

Statnett har vedlagt en vurdering av måleusikkerheten i utslippsfaktoren for naturgass gjennomført av MetroPartner AS. Statnett konkluderer på bakgrunn av denne vurderingen at kravet til maksimal usikkerhet ved bestemmelse av utslippsfaktor overholdes.

Bedriften har lagt til grunn standard oksidasjonsfaktor ved beregning av utslippene fra kildestrøm 1 (naturgass).

Det er utarbeidet månedlige utslippsfaktorer. Disse faktorene er multiplisert med aktivitetsdata for tilhørende måned og utslippet er summert over året. Årlig utslipp er dividert med aggregert aktivitetsdata over året slik at den årlige faktoren blir en veid faktor.

Klima- og forurensningsdirektoratet tar usikkerhetsberegningene for utslippsfaktor for 2009 til etterretning, og vurderer at bedriften har kombinert aktivitetsdata og utslippsfaktor i henhold til tillatelsen. Vi stiller imidlertid spørsmål ved vurderingen av usikkerhet i utslippsfaktor ved bruk av online GC. MetroPartner vurderer at usikkerheten til analysen først og fremst bestemmes ut fra usikkerhet i kalibreringsgassen, standard usikkerhet pga. repeterbarhet og GCens linearitet. Det fremgår av rapporten at det ikke er gjennomført en linearitetstest for GCen, MetroPartner har i stedet basert seg på typiske verdier erfart fra andre tilsvarende kromatografer, og anbefaler at linearitetstest gjennomføres. Videre anbefaler MetroPartner at hele målekjeden fra kalibreringsgass til beregningsenhetens (PCDAs) indikering tas med ved kontroll av GCen med kalibreringsgass.

Klima- og forurensningsdirektoratet forutsetter at Statnett ved neste års rapportering fremlegger dokumentasjon som underbygger vurderinger som er gjort rundt GC-usikkerhet og kalibreringsusikkerhet. Virksomheten må påregne at dette forholdet vil bli fulgt opp i forbindelse med tilsyn og videre saksbehandling.

Da GC-usikkerhet, som iboende usikkerhet, linearitet, repeterbarhet og kalibrering, er vurdert og behandlet forskjellig i industrien og av uavhengig tredjepart, vil usikkerhetsbudsjettet og vurderinger knyttet til online GC-er bli gjenstand for nærmere vurdering av Klima- og forurensningsdirektoratet i løpet av 2010.

Kvotepliktig utslipp

Statnett har i 2009 hatt avvik fra tillatelsen til kvotepliktig utslipp og klimakvoteforskriften. Klima- og forurensningsdirektoratet finner likevel å kunne legge bedriftens rapporterte aktivitetsdata og faktorer til grunn ved beregning av bedriftens kvotepliktige klimagassutslipp.

Dette gir følgende kvotepliktige utslipp i 2009:

Kildestrømnr	Kildestrøm	Aktivitetsdata	Utslippsfaktor	Kvotepliktig utslipp
1	Naturgass	1 186,57 tonn	2,69752615 tonn/tonn CO ₂	3 200,8
Totale kvotepliktige utslipp				3 200,8

Klima- og forurensningsdirektoratet påpeker at dersom virksomheten ved rapporteringen har gitt feilaktig opplysninger om forhold som kan påvirke utslippstallet, vil dette kunne

føre til brudd på oppgjørplikten etter klimakvoteloven § 13. Dette vil igjen kunne gi grunnlag for illeggelse av overtredelsesgebyr tilsvarende 100 euro for hvert tonn rapporteringspliktig utslipp som det ikke leveres inn kvoter for, jf. klimakvoteloven § 21.

Klima- og forurensningsdirektoratet viser for øvrig til at tillatelsen til kvotepliktige utslipp i utgangspunktet var tidsbegrenset til 1. juli 2009, og at driften har vært forbeholdt svært anstrengte kraftsituasjoner. Miljøverndepartementet vedtok 12. juni 2009 at utslippstillatelsen til kvotepliktige utslipp skulle forlenget frem til 1. juli 2014. Videre har Statnett i brev av 1. mars 2010 søkt om dispensasjon fra konsesjonsvilkårene for å kunne utnytte reservekraftverket ikke bare til svært anstrengte kraftsituasjoner, men også til å redusere konsekvenser av eventuelle driftsforstyrrelser i kraftsystemet. Søknaden er p.t. til behandling hos Olje- og energidepartementet. På bakgrunn av den utvidede tidsperioden, samt søknaden om utvidet drift, vil dette kunne medføre økte kvotepliktige utslipp. Vi vil derfor understreke at det er svært viktig at beregning av aktivitetsdata samt vurdering av usikkerhet utføres i henhold til gjeldende program for beregning og måling av kvotepliktige utslipp for reservekraftverket.

3. Vedtak om godkjenning av kvotepliktige utslipp

Klima- og forurensningsdirektoratet har gjennomgått den innsendte rapporten og finner å kunne legge til grunn innrapporterte utslippstall når kvoteplikten skal gjøres opp 30. april 2010. Bedriften har hatt et kvotepliktig utslipp på 3 201 tonn CO₂ i 2009. Vedtaket om godkjenning av rapport om kvotepliktige utslipp er hjemlet i klimakvoteloven § 17 første ledd.

4. Oppgjør av kvoteplikten

Innen 30. april 2010 må alle kvotepliktige virksomheter overføre det antall kvoter som svarer til virksomhetens verifiserte, kvotepliktige utslipp i 2009 til Statens oppgjørskonto i kvoteregisteret, jf. § 13 i klimakvoteloven. For Statnett innebærer dette at 3 201 kvoter skal overføres fra bedriftens driftskonto i kvoteregisteret til Statens oppgjørskonto. Vi har registrert bedriftens verifiserte, kvotepliktige utslippstall i kvoteregisteret. Se punkt 4.5.3 i kvoteregisterets brukermanual for mer informasjon. Brukermanualen kan lastes ned fra kvoteregister.no. Vi gjør oppmerksom på at manglende overholdelse av fristen 30. april vil føre til at virksomheten ilegges et overtredelsesgebyr på 100 euro pr kvote som ikke er innlevert. Vi gjør også oppmerksom på at det i år ikke er mulig å innlevere kvoter til oppgjør før 19. april. Dette skyldes begrensninger fra EUs registersystem.

5. Gebyr

Klima- og forurensningsdirektoratets behandling og godkjenning av utslippsrapporten er omfattet av en gebyrordning, jf. § 5-5 i klimakvoteforskriften. Basert på vår ressursbruk i forbindelse med behandling og godkjenning av rapporten er det fastsatt en gebyrsats etter lav gebyrklasse. Bedriften skal derfor betale et gebyr på kr.13 500,-.

Faktura vil bli ettersendt.

6. Klage

Vedtaket om godkjenning av rapport, herunder også fastsettelse av gebyrsats, kan påklages til Miljøverndepartementet av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra underretning om vedtak er kommet fram eller fra vedkommende fikk eller burde skaffet seg kjennskap til vedtaket. En eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes. Klagen skal sendes til Klima- og forurensningsdirektoratet.

En eventuell klage fører ikke automatisk til at godkjenningen av den kvotepliktige utslippsrapporten ikke skal legges til grunn ved oppgjør av kvoteplikten 30. april 2010.

Opplysninger om saksbehandlingsregler og andre regler av betydning for saken vil vi kunne gi på forespørsel.

7. Oppsummering

Klima- og forurensningsdirektoratet godkjenner Statnetts rapport om kvotepliktige utslipp fra reservekraftverket på Tjeldbergodden i 2009. Vedtaket er hjemlet i klimakvoteloven § 17 første ledd.

Statnett skal innen **1. juni 2010** oversende en redegjørelse for hvordan kravene til beregning av aktivitetsdata i henhold til program for beregning og måling av kvotepliktige utslipp overholdes for alle aktuelle gasstrømmer, samt oppdaterte usikkerhetsberegninger for aktivitetsdata i 2009 som reflekterer den faktiske driftssituasjonen.

Statnett ilegges et gebyr på kr 13.500,- for vår behandling av utslippsrapporten.

Vedtaket om godkjenning av rapport og fastsettelse av gebyrsats, kan påklages til Miljøverndepartementet.

Med hilsen

Erling Espolin Johnson
prosjektleder

Jannicke Øen
rådgiver

Kopi til:

Aure kommune
Fylkesmannen i Møre og
Romsdal